

Okohda

Det *frie* biblioteksystemet

Magnus Enger, Libriotech

Bergen Offentlige Bibliotek, 12. september 2014

Magnus Enger

Bibliotekar 1999

Master i dokumentasjonsvitenskap 2005

Bibliotekar ved HBO 2000-2009

Libriotech på heltid siden juni 2009

P.t. midlertidig deltidsansatt på Deichman

Det jeg har tenkt å snakke om

Kohas historie

Fri programvare

Felleskap, utvikling og kvalitetskontroll

Hvem bruker Koha i dag

Koha i Norge

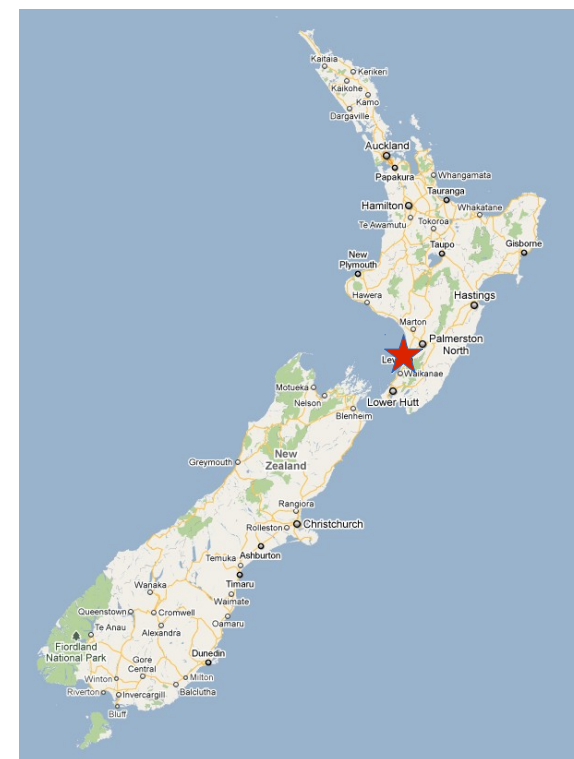
"Koha" betyr "gave" på Māori

Startet i New Zealand høsten 1999
av Horowhenua Library Trust
(Kodingen startet 6. september,
9. september hadde de «noe» å vise frem)

I daglig bruk siden 5. januar 2000

Fri programvare fra
sommeren 2000

<http://journal.code4lib.org/articles/1638>

Rosalie Blake og Joann Ransom

Fri programvare

- Økonomiske fordeler
 - Kan lastes ned gratis fra nettet
 - Ingen lisenser, ingen begrensninger på samtidige brukere
- Strategiske fordeler
 - Frihet til å forbedre programmet
 - Frihet til å dele forbedringene
 - Frihet fra leverandørbindinger
 - Man kan bytte leverandør uten å bytte system
 - Man kan kjøpe tjenester der det passer best
 - Bibliotekene i førersetet
 - Kan velge å gjøre ting innomhus eller sette det ut

Grad av involvering

- Sette ut alt til en leverandør
 - Blir veldig likt den situasjonen man er vant til
- Gjøre alt selv
- ...eller et hvilket som helst punkt i spennet mellom de to ytterpunktene

Det handler om frihet – ikke pris!

Frihet 0: **Friheten** til å **kjøre** programmet uansett hensikt

Frihet 1: **Friheten** til å **studere** hvordan programmet virker og *tilpasse* det til sine behov

Frihet 2: **Friheten** til å **distribuere** *kopier* for å hjelpe andre

Frihet 3: **Friheten** til å **forbedre** programmet og gi det ut med sine forbedringer til offentlig eie, slik at hele samfunnet kan få utbytte

(Fra [The Free Software Definition](#), oversettelse fra [Wikipedia](#).)

Annen fri programvare i norske bibliotek

- Reaktor, Sublima
- Drupal, WordPress m.fl.
- Dspace (markedsføres av BIBSYS som «Brage»), Eprints
- Zotero
- Open Journals System
- MediaWiki
- eBib (for e-bøker)

Koha i dag

- Åpent og aktivt fellesskap/«community»
 - Bibliotek
 - Utviklere/leverandører
- Vel definerte prosesser for kvalitetssikring
- Nye hovedversjoner hvert halvår
- Nye feilrettingsversjoner hver måned
- Ca 40 selskaper som tilbyr tjenester knyttet til Koha
 - <http://koha-community.org/support/paid-support/>
 - Det er ikke ett stort selskap som dominerer

Protokoller og standarder

- Z39.50
- SRU
- OAI-PMH
- SIP2
- ILS-DI
- CoinS
- OpenSearch
- LDAP
- NCIP (snart)

Et åpent prosjekt

- Alle har like rettigheter, med unntak av
 - Valgte roller
 - Frivillige driftere av infrastruktur
- Nye bidragsytere tas i mot med åpne armer
- All historikk er åpent tilgjengelig (Git, Bugzilla, wiki, IRC logger)

Noen tall

- 261 personer har bidratt med kode
- Ca 21.000 «commits» (enkeltbidrag)
- Ca 806.000 linjer med kode
- Koden tilsvarer ca 236 arbeidsår

<https://www.ohloh.net/p/koha>

<http://git.koha-community.org/gitweb/?p=koha.git;a=blob;f=docs/history.txt>

Versjoner

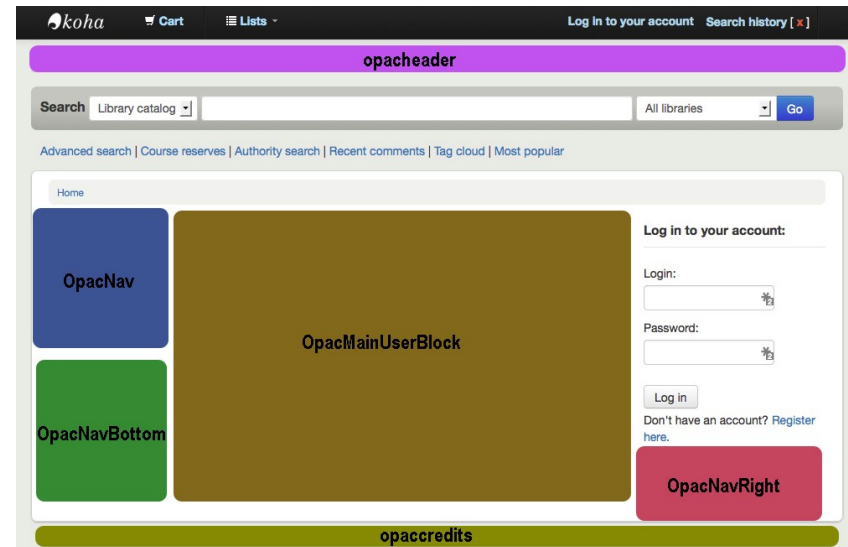
- En ny hovedversjon hver 6. måned
 - Nye «features» og feilrettinger
 - 3.16 kom 22. mai
 - 3.18 kommer ca 22. november
- En ny stabil versjon hver måned
 - Bare feilrettinger
 - 3.16.3 er for tiden den nyeste stabile versjonen
 - 3.16.4 kommer 22 september

Kvalitetskontroll - «QA»

- Utvikler sender inn en «patch»
- «Noen» tester «patchen» og gir «sign off»
- QA teamet gjør automatisert og manuell kvalitetskontroll
- Release Manager har siste ord før «patchen» eventuelt blir en del av Koha
- Altså: 3 ulike og uavhengige personer har vurdert koden før den blir en del av Koha og alle kan gi «patchen» status «Failed QA» som betyr at utvikleren må rette feil og mangler for å komme til «neste nivå» i prosessen

Hvordan tilpasse Koha?

- Systemet er fleksibelt
- 447 systeminnstillinger

- Tilpasninger i grensesnittet med CSS og JavaScript
 - Skjule elementer
 - Flytte rundt på elementer
- Større endringer krever *utvikling*...

Hvordan utvikle Koha?

- Det kommer en strøm av endringer som andre har betalt for
- Lokal(e) utvikler(e) «inhouse»
- Gjennom en leverandør
 - Fast avtale med én leverandør, eller
 - Legge ut hvert enkelt oppdrag på anbud blant ca 40 internasjonale firma
- De fleste Koha-bibliotek får endringer utført av en leverandør
- Viktig å unngå en lokal versjon («fork») som må vedlikeholdes - målet bør være å få alt «inn i Koha». (Dette har vært en dyrkjøpt erfaring for mange bibliotek...)

What not to do...

- Hvert av de 2-3-4 største folkebibliotekene kunne ansatt hvert sitt Koha-menneske, men dette er ikke bærekraftig
 - Døgntilgjengelig vakt for drift
 - Vedkommende slutter før eller siden...
- Noen må kunne migrere nye bibliotek til Koha, det får man ikke med ett Koha-menneske på hvert nes

«Korporasjonen»

- Hvis de 2-3-4 største folkebibliotekene i Norge tok de pengene de bruker på proprietære systemer i dag og slo sine pjalter sammen kunne man få på plass en «korporasjon» som kunne ansette 2-3-4 mennesker.
- Disse kunne levere drift, utvikling, brukerstøtte osv for Koha (og annen fri programvare for bibliotek, inkludert Deichman sitt Biblioteksystem.Extended) til eierbibliotekene.
- Bibliotekene i førersetet!
- Ingen skjulte agendaer!
- En delt ressurs. Et nav for kompetanseheving.

Flere momenter

- Desentralisering. Kanskje kunne det sitte folk som jobber for Korporasjonen på hvert av de 2-3-4 største folkebibliotekene?
- «Exit strategy». Hvis noen vil ut av samarbeidet er det bare å gjøre det, uten å behøve å bytte system, siden alt er fri programvare.
- Ikke bare for de store bibliotekene
- Ikke nødvendigvis gjøre alt innomhus. Bestillerkompetanse.
- Et praktisk anlagt biblioteklaboratorium?
- En organisasjon som kan påta seg nasjonalt driftsoppgaver
- Organisasjonsform? Ikke vet jeg!

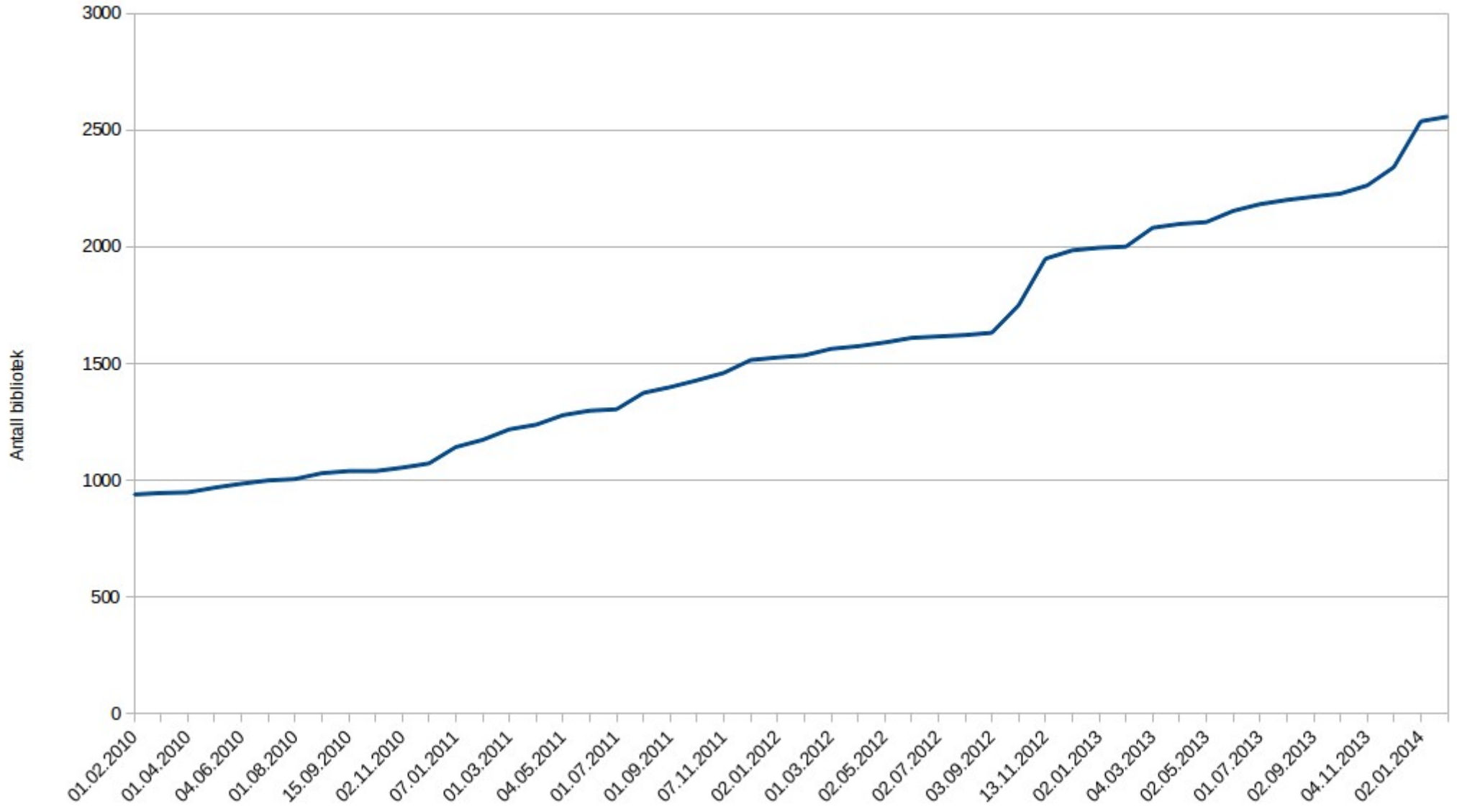
Hvor mange bibliotek bruker Koha?

- Umulig å si eksakt
- Lib-web-cats vet om 2.822 per 10. september 2014
- Dette er det absolutte minimumet
- 2-3 ganger så mange?

<http://www.librarytechnology.org/libwebcats/>

Antall bibliotek som bruker Koha

Basert på data fra lib-web-cats, samlet inn av Katrin Fischer

Map of Libraries: Koha ILS sites

Permalink: Link to this map: <http://www.librarytechnology.org/map.pl?ILS=Koha>. Map provided as a service of [Library Technology Guides](#). Data from [lib-web-cats](#)

Fra maillista...

«Turkey's Ministry of Culture and Tourism decided to deploy the Koha Integrated Library System to national public libraries in 2012. The project finished on 11 February 2014 and **1118 public libraries** has started to use it.

This project has launched a new era for public library users and librarians in Turkey.»

Nasionalbibliotek

- National library of the Philipines <http://koha.nlp.gov.ph/>
- National library of Malawi <http://www.catalogue.mw/>
- National library of Venezuala <http://sisbiv.bnv.gob.ve/>
- National library of Colombia
<http://catalogornbp.bibliotecanacional.gov.co/>
- National library of Armenia

<http://blog.bigballofwax.co.nz/2013/07/20/national-libraries-using-koha/>

Noen store Koha-bibliotek

NEKLS-konsortiet – 837.000 poster

Delhi Public Library – 1.416.609 poster

Near East University Library – 1.500.000 poster

Biblioteca Nacional de Venezuela – 7.131.660 poster

Koha i Norge

- Steinerskolen på Nesodden og Axel Bojer var vel først ute med å installere?
- Folk på Fylkesbiblioteket i Buskerud var også tidlig ute
- Axel og Thomas Gramstad fikk midler til oversetting av versjon 3.2
- Arbeidet ble utført av Axel, Thomas, Unni Knutsen og Marit Kristine Ådland
- Libriotech startet opp juni 2009
- Sjøkrigsskolen ble de første til å bytte fra et proprietært system til Koha høsten 2009
- Første «brukermøte»/konferanse ble arrangert hos NITH i desember 2013

Tilpasning til norske forhold

- NORMARC ✓
- Eksempeldata og standardverdier ✓
- Nasjonalt lånekort (✓) «Needs signoff»
- Biblioteksøk, høsting med OAI-PMH (✓)
- Fjernlån kommer!
 - Nasjonalt prosjekt for overgang fra NILL til NCIP
- Omslagsbilder
- Organisering av norske brukere

Oversetting – versjon 3.16.x

- Publikumskatalogen: 100%
- Internt grensesnitt: 89%
- Systempreferanser: 100%
- Hjelpetekster: 15%

Hvem bruker Koha i Norge i dag?

- Buskerud fylkesbibliotek (til en samling på ca 1.000 filmer)
- Fotogalleriet i Oslo
- Husbanken
- Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger
- Lørenskog friskole
- Westerdals Høyskole (tidligere NISS og NITH)
- Norsk Senter for Folkemusikk og Folkedans i Trondheim (boksamlingen til arkivet)
- Sjøkrigsskolen i Bergen
- Solli DPS
- Sonans Drammen
- Steinerskolen på Nesodden
- Stiftelsen kirkeforskning (KIFO)
- Time kommune, skolebibliotek (én felles installasjon):
 - Frøyland skule
 - Frøyland ungdomsskule
 - Hognestad skule
 - Lye ungdomsskule
 - Rosseland skule

<http://libriotech.no/koha-i-norge>

Hvem drifter Koha selv?

- Buskerud fylkesbibliotek (til en samling på ca 1.000 filmer)
- Fotogalleriet i Oslo
- Husbanken
- Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger
- Lørenskog friskole
- Westerdals Høyskole (tidligere NISS og NITH)
- Norsk Senter for Folkemusikk og Folkedans i Trondheim (boksamlingen til arkivet)
- Sjøkrigsskolen i Bergen
- Solli DPS
- Sonans Drammen
- Steinerskolen på Nesodden
- Stiftelsen kirkeforskning (KIFO)
- Time kommune, skolebibliotek (én felles installasjon):
 - Frøyland skule
 - Frøyland ungdomsskule
 - Hognestad skule
 - Lye ungdomsskule
 - Rosseland skule

<http://libriotech.no/koha-i-norge>

Hvem er kunder hos Libriotech?

- Buskerud fylkesbibliotek (til en samling på ca 1.000 filmer)
- Fotogalleriet i Oslo
- Husbanken
- Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger
- Lørenskog friskole
- Westerdals Høyskole (tidligere NISS og NITH)
- Norsk Senter for Folkemusikk og Folkedans i Trondheim (boksamlingen til arkivet)
- Sjøkrigsskolen i Bergen
- Solli DPS
- Sonans Drammen
- Steinerskolen på Nesodden
- Stiftelsen kirkeforskning (KIFO)
- Time kommune, skolebibliotek (én felles installasjon):
 - Frøyland skule
 - Frøyland ungdomsskule
 - Hognestad skule
 - Lye ungdomsskule
 - Rosseland skule

<http://libriotech.no/koha-i-norge>

Prosjekter

- JULAP – Universitetet i Juba, Sør-Sudan
- SIDAREC - Kenya
- Fængselsbibliotek i Georgia
- To prosjekter på Zanzibar
- Alle bibliotekstudentene på HiOA har sin egen installasjon som de bruker til oppgaver osv
 - HiOA står selv for drift og vedlikehold av ca 300 Koha-instanser!

Fotnote: Koha i Sverige

- SIPRI har brukt Koha leenge
 - Undertegnede hjalp dem å oppgradere fra 2.2.9 til ca 3.8
- World Maritime University
- Munkagårdsgymnaset
- Lund Montessorigrundskola
- Hylte ble første folkebibliotek
- Flere små og store folkebibliotek er interessert
- <http://blogg.regionhalland.se/koha/> Viktor Sarge

Hjemmeside

<http://koha-community.org/>

Brukerhåndbok

<http://koha-community.org/documentation/>

Wiki

<http://wiki.koha-community.org/>

Postlister

<http://mailman.kunnskapsallmenning.no/mailman/listinfo/koha-norge>
<http://koha-community.org/support/koha-mailing-lists/>

IRC

<http://koha-community.org/get-involved/irc/>

«Koha i Norge» på Facebook

<https://www.facebook.com/groups/KohaNorge/>

Myter

- Koha er et lite biblioteksystem
- Koha egner seg bare for små bibliotek
- Koha egner seg bare for bibliotek som ikke har råd til noe bedre
- Koha er noe helt annet og bedre enn alle andre biblioteksystem

Noe å tenke på...

- Er bibliotekene klar for å ta ansvar for sine egen skjebne, sine egne verktøy?
- Veiskille: Globale eller hyperlokale systemer?

Takk for oppmerksomheten!

Flere spørsmål?

magnus@libriotech.no

Twitter: @libriotech

<http://libriotech.no/gratis-koha>